

OPEN BRIEF AAN
PARTIJGENOOT LENIN

DOOR

H. GORTER

(UIT HET DUIJSCH VERTAALD DOOR X.)

UITGAVE J. J. BOS & Co.
KINKERSTRAAT 300 — AMSTERDAM
1921

**OPEN BRIEF AAN
PARTIJGENOOT LENIN**

DOOR

H. GORTER

(UIT HET DUI TSCH VERTAALD DOOR X.)

UITGAVE J. J. BOS & Co.
KINKERSTRAAT 300 — AMSTERDAM
1921

Open brief aan partijgenoot Lenin ¹⁾

DOOR

H. GORTER.

(Uit het Duitsch vertaald.)

I.

INLEIDING.

Ik heb uw brochure over het radikalisme in de kommunistische beweging gelezen. Ik heb daaruit, als uit al uwe geschriften, veel geleerd. Ik ben u daarvoor dankbaar, als zeker vele andere partijgenooten. Menig spoor en menige kiem van deze kinderziekte, die ook in mij zonder twijfel huist, heeft zij verdreven en zal zij zeker nog verdrijven. Ook wat gij over de verwarring zegt, die de revolutie in vele hoofden bewerkt heeft, is geheel juist. Ik weet dat. De revolutie kwam zoo plotseling, en zoo geheel anders dan wij verwachtten. En uw geschrift zal mij een nieuwe spoorslag zijn, om opnieuw, nog meer dan vroeger, mijn oordeel in alle taktische kwesties, ook in de revolutie, enkel te laten afhangen van de werkelijkheid, van de werkelijke klasseverhoudingen, zooals zij zich politiek en economisch openbaren.

Toen ik uw brochure gelezen had, dacht ik: dat is alles juist.

Toen ik daarop evenwel nog eens langen tijd had nagedacht, of ik nu deze „linkerzijde” niet langer zou ondersteunen, geen artikelen meer voor de K.A.P. in Duitschland en de partij van Sylvia Pankhurst (de oppositie in de Comm. Partij van Engeland) zou schrijven, moest ik dit afwijzen.

¹⁾ Deze brief werd geschreven tijdens den zegevierenden opmarsch der soviet-legers tegen Polen.

De schrijver maakt zijn verontschuldiging wegens de vele herhalingen. Daar de taktiek der „Linkerzijde” in de meeste landen nog onbekend is, waren deze niet te vermijden.

Dat schijnt met elkaar in strijd te zijn. Maar dit komt daarvandaan, partijgenoot, dat uw punt van uitgang in uw brochure niet juist is. Gij oordeelt, naar ik meen, niet juist over de overeenkomst van de West-Europeesche revolutie met de Russische, over de voorwaarden van de West-Europeesche revolutie, d.w.z. over de klassenverhoudingen hier — en daardoor beoordeelt gij den bodem, waaruit de linkerkzijde, de oppositie, opkomt, verkeerd. Daardoor *schijnt* de brochure juist, als men uw *uitgangspunt* aanneemt; maar *verwerpt* men dit (zooals men moet doen), dan *is de geheele brochure onjuist*. Daar al uw onjuiste, gedeeltelijk onjuiste, en voor een deel zeker geheel valsche oordeelvellingen tezamen vloeien tot uw beoordeeling van de linkerkzijde der beweging, vooral in Duitschland en Engeland, en daar ik, hoewel niet in alle punten eens met deze beweging, zooals haar leiders weten, toch vast besloten ben haar te verdedigen, geloof ik het beste te doen, uw geschrift met een verdediging van de linkerkzijde van haar standpunt uit te beantwoorden. Dit zal mij gelegenheid geven om niet slechts den bodem te toonen, waaruit zij ontstaat, en de reden aan te toonen, waarom zij nu en hier in West-Europa, in dit stadium, gelijk heeft en de voorkeur verdient, maar ook — en dit is wel even belangrijk — *de verkeerde voorstellingen te bestrijden, die vooral in Rusland over de West-Europeesche revolutie heerschen*.

Dit is beide belangrijk, daar zoowel de West-Europeesche alsook de Russische taktiek afhangt van de voorstelling, die men van de West-Europeesche revolutie heeft.

Gaarne had ik dit op het kongres in Moskou gedaan, maar ik was niet in staat om te komen.

In de eerste plaats moet ik twee van uw opmerkingen weerleggen, die het oordeel van de partijgenooten en lezers kunnen vervalschen. Gij schrijft vol hoon en spot over den belachelijken en kinderachtigen onzin van den strijd in Duitschland over „diktatuur van de leiders of de massa's” „van boven of van onderen” enz. Dat dit geen kwesties *moesten* zijn, dat zijn wij geheel met u eens. Maar niet met uw hoon. Want helaas zijn het in West-Europa nog kwesties. Wij hebben namelijk in West-Europa in vele landen nog leiders, zooals zij in de Tweede Internationale waren; wij zoeken nog naar de goede leiders, die niet over de massa's willen heerschen, en die ze niet verraden; en zoolang wij deze niet hebben, willen wij alles van onderen op, door de diktatuur der massa's zelf. Als ik een berggids heb, die mij naar den afgrond leidt, heb ik er liever geen. Zoodra wij de juiste leiders hebben, zullen wij dit zoeken laten varen. Want dan zullen leiders en massa waarlijk één zijn.

Dit en niets anders bedoelen de Duitsche en de Engelsche linkerkzijde en wij met deze woorden. 1)

Hetzelfde geldt voor uw tweede opmerking, dat de leiders met de klasse en de massa één gesloten geheel moeten vormen. Dat zijn wij geheel met u eens. Maar dan moeten wij eerst zulke leiders vinden en opvoeden, die werkelijk één zijn met de massa. En ze vinden en opvoeden, dat kunnen de massa's, de politieke partijen en de vakverenigingen slechts door den zwaarsten strijd, ook naar binnen. Datzelfde geldt voor de ijzeren discipline en de strenge centralisatie. Wij willen ze wel, maar eerst nadat wij de goede leiders hebben, eerder niet. Op dezen uiterst zwaren strijd, die nu in Duitschland en Engeland, de landen waar het kommunisme het dichtst bij zijn verwezenlijking staat, reeds met de grootste inspanning gevoerd wordt, kan uw hoon slechts schadelijk werken. *Met dezen spot werkt gij de opportunistische elementen van de Derde Internationale in de hand*. Want dit is een van de middelen, waardoor elementen in den Spartakusbond en in de B. S. P. in Engeland, en ook in de kommunistische partijen van vele andere landen de arbeiders bedriegen, wanneer zij zeggen, dat het geheele vraagstuk van massa en leiders een onzinnige vraag, „onzin en kinderachtig is”. Met deze frase verhinderen zij, en *willen* zij verhinderen, dat men hen zelf, de leiders, kritiseert. Met deze frase van ijzeren discipline en centralisatie vernietigen zij de oppositie. En deze opportunistische elementen werkt gij in de hand.

Dat moest gij niet doen, partijgenoot. Wij zijn in West-Europa nog in het stadium van voorbereiding. Daar moest men *liever voor de strijders dan voor de heerschers spreken*.

Dit echter hier slechts terloops; ik kom daarop nog in den loop van mijn brief terug. Er is nog een diepere reden, waarom ik het met uw brochure niet eens kan zijn. Dat is de volgende.

Wanneer wij, West-Europeesche Marxisten, uw brochures, uw opstellen en geschriften lezen, dan was er, onder alle bewondering en instemming, die bijna alles, wat gij schreeft, bij ons vond, toch steeds een punt, waarbij wij onder het lezen steeds voorzichtig werden, waarover wij nadere opheldering wenschten, en dat wij, wanneer wij deze niet vonden, ook bij nader nadenken, steeds met zeer groot voorbehoud aannamen. Dat was, wanneer gij sprak over de arbeiders *en de arme boeren*. Dat doet gij zeer, zeer dikwijls. En steeds spreekt gij dan van deze beide categorieën als revolutionaire factoren over de gansche wereld. En nergens, tenminste zoover ik gelezen heb, wijst

1) De redactie van de K. A. Z. te Berlijn voegde hier in een noot bij: De K. A. P. D. wil nog meer: zij verlangt in altijd stijgende mate het: „van onderen op”.

gij met nadruk op *het zeer groote verschil, dat er in dit opzicht tusschen Rusland (met eenige Oost-Europeesche landen) en West-Europa* (d. i. Duitschland, Frankrijk, Engeland, België, Holland, Skandinavië, Zwitserland, misschien zelfs Italië) *bestaat*. En toch ligt naar mijn meening de grondslag van het verschil tusschen uw opvatting over de taktiek in parlementaire en vakbewegingsvraagstukken en die van de zoogenaamde linkerzijde in West-Europa in dit verschil tusschen Rusland en West-Europa.

Gij kent dit verschil even goed als ik, maar gij hebt daaruit niet de consequenties voor de taktiek in West-Europa getrokken, tenminste niet zoover ik uw geschriften gelezen heb. Gij hebt deze consequenties buiten beschouwing gelaten, en daardoor wordt uw oordeel over de West-Europeesche taktiek onjuist. 1) Dit was en is des te gevaarlijker, daar overal in West-Europa deze uitspraak van u in alle kommunistische partijen gedachteloos nagepraat wordt, ook door Marxisten. Het wekt zelfs den schijn in alle kommunistische kranten, tijdschriften, brochures en openbare vergaderingen, alsof plotseling een opstand van de arme boeren in West-Europa nabij is. Op het groote verschil met Rusland wordt niet gewezen. Daardoor wordt het oordeel, ook van het proletariaat, misleid. Omdat gij in Rusland een reusachtige klasse van arme boeren hadt en met hun hulp hebt overwonnen, stelt gij het zoo voor, alsof wij in West-Europa die hulp ook zullen hebben. Omdat gij in Rusland *enkel* door deze hulp hebt gezegevierd, stelt gij het zoo voor, alsof men hier ook door deze hulp zal zegevieren. Door uw zwijgen over deze vraag, hoe het daarmede in West-Europa staat, stelt gij het zoo voor, en uw geheele taktiek ontstaat uit deze voorstelling.

Deze voorstelling is echter niet de waarheid. Er is een reusachtig verschil tusschen Rusland en West-Europa. Over het geheel wordt de beteekenis van de arme boeren als revolutionaire factor van het Oosten naar het Westen steeds kleiner. In deelen van Azie, in China, in Indië zou deze klasse, als daar een revolutie uitbrak, geheel den doorslag geven; in Rusland vormt zij voor de revolutie een onontbeerlijke, ja, den hoofdfactor; in Polen en de staten van Midden-Europa is zij voor de revolutie nog van belang, maar hoe verder men naar het Westen komt, des te vijandiger staat zij *tegenover* de revolutie.

Rusland had een industrieel proletariaat van 7 tot 8 millioen. Arme-

1) Gij schrijft b.v. in „Staat en Revolutie”: „De overwegende meerderheid der boeren wordt in ieder kapitalistisch land, dat eene boerenklasse heeft, door de regeering onderdrukt en dorst naar haar omverwerping, naar een goedkoope regeering. Dit te verwezenlijken, is alleen het proletariaat geroepen”. . . . De zaak is evenwel juist, dat de boeren in West-Europa niet dorsten naar het Communisme. — Men zie ook de stellingen van de derde Internationale over de agrarische kwestie, punt 2.

boeren evenwel waren er ongeveer 25 millioen. Toen Kerenski aan deze arme boeren den grond niet gaf, toen wist gij dat zij tot u moesten komen, zoodra zij dit bemerkte zouden hebben. Dit is in West-Europa niet het geval en zal dat nooit zijn; een dergelijke toestand bestaat in de West-Europeesche landen, die ik genoemd heb, niet.

De toestand der arme boeren in West-Europa is een andere dan die in Rusland. Hoewel vaak vreeselijk, is hun toestand hier toch niet zoo vreeselijk als in Rusland. De arme boeren hier hebben, als pachter of eigenaar, een stukje grond. Door de uitstekende verkeersmiddelen kunnen zij dikwijls iets verkoopen. In het ergste geval kunnen zij gewoonlijk toch nog in hun eigen onderhoud voorzien. De laatste tientallen jaren brachten hun eenige verbetering. Zij kunnen nu, tijdens en na den oorlog, hooge prijzen bedingen. Zij zijn onmisbaar, want levensmiddelen worden slechts zeer schaarsch geïmporteerd. Zij worden door het kapitalisme gesteund. Het kapitaal zal hen staande houden, zoolang het zelf staande blijven kan. De toestand der arme boeren bij u was veel ellendiger. Daarom hadden de arme boeren bij u ook een politiek, revolutionair program, en waren zij in een politieke, revolutionaire partij georganiseerd: de partij der sociaal-revolutionairen. Dit is hier nergens het geval. Bovendien bezat Rusland een ontzaglijk aantal landgoederen, die verdeeld konden worden, het grootgrondbezit, de kroondomeinen, de rijksgronden en de kloostergoederen. Wat echter zouden de kommunisten van West-Europa aan de arme boeren kunnen aanbieden, om hen tot revolutie, om hen aan hun zijde te brengen?

Er waren in Duitschland (vóór den oorlog) 4 à 5 millioen arme boeren (met tot 2 H.A. grond). In wezenlijk grootbedrijf (meer dan 100 H.A.) werden slechts 8 à 9 millioen H.A. geëxploiteerd. Al zouden de kommunisten al deze gronden verdeelen, dan nog zouden de arme boeren arme boeren blijven, want ook de 7 à 8 millioen landarbeiders zouden op een deel aanspraak maken. Maar zij kunnen niet eens alles verdeelen, want zij zullen de grootbedrijven zelf noodig hebben. 1)

De kommunisten in Duitschland bezitten dus, enkele betrekkelijk kleine streken uitgezonderd, niet eens een middel om de arme boeren te lokken. Want de midden- en kleinbedrijven zal men toch zeker niet onteigenen? En evenzoo staat het met de 4 à 5 millioen arme Fransche boeren, en evenzoo in Holland, België, Zwitserland en de Scandinavische landen. Overal overheerscht het klein- en middenbedrijf. Zelfs in Italië is de zaak twijfelachtig. Om van Engeland niet te spreken, waar niet meer dan één à tweehonderdduizend arme boeren zijn.

Deze cijfers toonen ook aan, dat het aantal arme boeren in West-

1) De stellingen van de Derde Internationale geven dit toe.

Europa betrekkelijk gering is. Dat dus de hulptroepen, als zij er waren, maar klein zouden zijn.

Ook de belofte, dat zij onder het Communisme geen pacht en geen hypotheekrente hebben te betalen, kan hen niet lokken. Want met het Communisme zien zij den burgeroorlog, het verdwijnen der markten en de verwoesting komen.

De arme boeren in West-Europa zullen, wanneer geen krisis uitbreekt, veel vreeselijker nog dan nu in Duitschland, een krisis, die in haar vreeselijkheid elke vroegere overtreft, zich blijven scharen om het kapitalisme, zoolang dit nog eenigermate leven heeft. 1)

De arbeiders in West-Europa staan geheel alleen. Want ook slechts een zeer dunne laag van den lageren middenstand zal hun te hulp komen. En deze heeft economisch weinig te beteekenen. De arbeiders zullen geheel alleen de revolutie moeten maken. Dat is het groote verschil met Rusland.

Misschien, pg. Lenin, zult gij zeggen, dat dit ook in Rusland het geval is geweest. Ook in Rusland heeft het proletariaat de revolutie alleen gemaakt. Eerst na de revolutie kwamen de arme boeren. Dat is juist, maar toch blijft het verschil ontzaglijk.

Gij wist, pg. Lenin, dat de boeren zeker en spoedig tot U zouden komen. Gij wist, dat Kerenski hun den grond niet kon en niet wilde geven. Gij wist dus, dat zij Kerenski weldra niet meer zouden helpen. Gij hadt een toovermiddel: „De grond aan de boeren!”, waarmee gij hen terstond tot het proletariaat brengen kondt. Wij daarentegen weten zeker, dat overal op het vasteland van West-Europa zij het kapitalisme zullen steunen.

Misschien zult gij zeggen, dat in Duitschland wel geen groote massa van arme boeren gereed staat zich bij ons te voegen, maar dat ongetwijfeld de millioenen proletariërs, die thans nog trouw zijn aan het kapitalisme, tot ons zullen komen. Dat dus de plaats van de Russische arme boeren hier door proletariërs zal worden ingenomen. Dat er dus in elk geval toch hulp komt.

Ook deze voorstelling is wezenlijk onjuist. Het verschil met Rusland blijft ontzaglijk.

De Russische boeren kwamen namelijk na de zegepraal over het kapitalisme tot het proletariaat. Maar wanneer de Duitsche arbeiders, die thans nog aan de zijde van het kapitalisme staan, tot het kommunisme komen, dan begint de strijd tegen het kapitalisme eerst recht.

Door het feit dat de arme boeren er waren, daardoor, alleen daar-

1) In de brochure: „De Wereldrevolutie” heb ik reeds met nadruk op dit onderscheid tusschen Rusland en West-Europa gewezen. De ontwikkeling der Duitsche revolutie heeft mij geleerd, dat mijn oordeel nog te optimistisch was.

door, zegevierden de Russische kameraden. En hun overwinning werd sterk en machtig, nadat de boeren tot hen kwamen. Maar door het feit, dat de Duitsche arbeiders in de rijen van het kapitalisme staan, daardoor komt de overwinning niet, wordt ook niet gemakkelijk, en, als zij de zijde kiezen van het kommunisme, dan begint de strijd eerst recht.

De revolutie in Rusland was gedurende haar jarenlange voorbereiding verschrikkelijk voor het proletariaat. En verschrikkelijk is zij thans, nadat zij heeft gezegevierd. Maar zij was, toen zij plaats greep, gemakkelijk, juist door de boeren.

Bij ons is dit geheel anders, juist het tegenovergestelde. In haar ontwikkeling was de revolutie gemakkelijk en zij zal dat ook in haar nawerking zijn. Maar zelf zal zij vreeselijk zijn. Waarschijnlijk vreeselijker dan eenige revolutie ooit tevoren, Want het kapitalisme, dat bij u zwak was, en slechts zoo'n beetje bovenop het feodalisme, de middeleeuwen, ja soms zelfs op de barbaarsheid geplakt, is bij ons sterk en geweldig georganiseerd en vast geworteld. En de lagere middenstand en de kleine en arme boeren, die altijd aan de zijde van de sterksten staan, zullen, met uitzondering van een kleine, economisch onbeteekenende groep, aan het kapitalisme vasthouden, tot zijn einde inderdaad gekomen is.

De revolutie in Rusland overwon door de hulp der arme boeren. Dat moet men hier, in West-Europa en overal op de wereld, altijd in gedachte houden. Maar de arbeiders in West-Europa staan alleen, dat moet men in Rusland altijd bedenken.

Het proletariaat in West-Europa staat alleen. Dat is de waarheid. En daarop, op die waarheid, moet onze taktiek gebaseerd zijn. Elke taktiek, die niet daarop gebaseerd is, is verkeerd, en voert het proletariaat tot ontzaglijke nederlagen.

Dat deze bewering de waarheid is, wordt ook door de praktijk bewezen. Want niet alleen hebben de west-europesche boeren geen program, eischten zij niet den bodem voor zich, maar ook nu het communisme nadert, komen zij niet in beweging. Deze bewering moet echter natuurlijk niet volkomen absoluut opgevat worden. Er zijn, zooals ik reeds zeide, streken in West-Europa, waar grootgrondbezit overweegt, en waar dus de arme boeren voor het communisme te krijgen zijn. Er zijn andere streken, waar zij door plaatselijke verhoudingen te winnen zijn. Maar deze streken zijn betrekkelijk klein. En mijne beweringen beteekenen ook niet, dat geheel aan het einde der revolutie, wanneer alles instort, geen arme boeren tot ons zullen komen. Dat is ontwijfelbaar. Daarom moeten wij ook voortdurend propaganda onder hen voeren. Maar wij hebben onze taktiek te bepalen voor het begin en den gang der revolutie. Wat ik

dus zeide, is het algemeene karakter, de algemeene tendenz der verhoudingen. En op deze alleen kan en moet eene taktiek gegrond zijn. 1)

Er volgt daaruit nu in de eerste plaats, — en het moet hier met nadruk en klaar en duidelijk gezegd worden, — dat in West-Europa de werkelijke revolutie, d.w.z. de omverwerping van het kapitalisme, en *de oprichting en duurzame instandhouding van het kommunisme* nu alleen nog mogelijk is in die landen, waar het proletariaat *alleen* sterk genoeg is tegenover alle andere klassen, dus in Duitschland en Engeland, en, omdat daar de hulp der arme boeren mogelijk is, in Italië. In de andere landen is slechts de voorbereiding der revolutie mogelijk. Door propaganda, organisatie en strijd. Zij zelve kan slechts plaats vinden, nadat de maatschappij zóó door de revolutie in de grootste staten (Rusland, Duitschland en Engeland) is geschokt, dat de burgerlijke klassen zwak genoeg geworden zijn. Want gij zult mij toch toegeven, dat wij onze taktiek niet instellen kunnen op gebeurtenissen die misschien komen, maar misschien ook uitblijven zullen (zooals hulp der russische legers, indische opstand, vreeselijke crisis zooals er nog nooit was, enz.)

Dat gij deze waarheid over de beteekenis der arme boeren in West-Europa dus niet ingezien hebt, dat is uw eerste groote fout, partijgenoot. En eveneens die der Executieve in Moskou en die van het internationale congres.

Wat beteekent nu verder dit alleen-staan (zoo geheel anders dan het Russische proletariaat), dit geen-kans-hebben op hulp van waar en van wie ook, met betrekking tot de taktiek?

Het beteekent ten eerste, dat de eischen, die aan de massa gesteld worden, nog veel grooter zijn dan in Rusland. Dat dus de beteekenis van de proletarische massa in de revolutie veel grooter is.

En tentweede, dat de beteekenis der leiders overeenkomstig kleiner is.

Want de Russische massaas, de proletariërs, hadden de zekerheid, en zagen dit reeds tijdens den oorlog gedeeltelijk voor hun oogen, dat de boeren spoedig aan hun zijde zouden staan. De Duitsche proletariërs, om voorloopig slechts bij dezen te blijven, weten dat zij het geheele Duitsche kapitalisme met alle klassen tegenover zich hebben.

Wel telde het proletariaat in Duitschland voor den oorlog reeds 19 à 20 millioenen werkelijk arbeidenden, bij een totaalbevolking van 70 millioenen, 2) maar zij staan tegenover alle andere klassen.

1) Gij, partijgenoot, zult zeker niet, zooals de kleine geesten een strijd daardoor zoeken te winnen, dat gij beweringen van uw tegenstander te absoluut opvat. Bovenstaande opmerking is daarom ook alleen voor die bestemd.

2) Ik heb natuurlijk de cijfers van voor den oorlog moeten nemen, en de toename der proletariërs na de laatste statistiek (van 1907) gelijk gesteld aan die daarvoor.

Zij staan, *ongewapend*, tegenover een oneindig sterker kapitalisme dan de Russen. En de Russen waren gewapend.

De revolutie eischt dus van iederen Duitschen proletariër, van iederen enkeling nog veel grooter moed en veel meer offervaardigheid dan van de Russische.

Dit is een gevolg van de economische en klasse-verhoudingen in Duitschland en niet van de een of andere theorie of fantasie van revolutieromantici of intellectueelen!!

Indien niet de geheele klasse, of tenminste haar overgrootste meerderheid, zich zelve persoonlijk met bijna bovenmenselijke kracht voor de revolutie tegen alle andere klassen inzet, dan zal zij niet zegevieren. Want gij zult mij toch weder toegeven, dat wij bij de vaststelling onzer taktiek op onze eigen krachten moeten rekenen en niet op vreemde hulp (als de Indische opstand, de Russische legers, enz.). Het proletariaat, vrijwel ongewapend, alleen, zonder hulp, tegenover een zoo machtig kapitalisme, dat beteekent in Duitschland: iedere proletariër, de groote meerderheid, een bewust strijder, iedere proletariër een held. — En zoo is het overal in West-Europa.

De meerderheid van het proletariaat, die tot bewuste, vastbesloten strijders, tot waarachtige kommunisten wordt, moet hier, absoluut en relatief, veel grooter zijn dan in Rusland.

En nogmaals: Dit niet ten gevolge van voorstellingen, van droombeelden van een of anderen intellectueel of poëet, maar op grond van de zuivere werkelijkheid.

En evenals de beteekenis der klasse toeneemt, vermindert naar evenredigheid de beteekenis der leiders. Dat wil niet zeggen, dat wij geen uitstekende leiders noodig hebben. De allerbeste zijn nog niet goed genoeg, wij zoeken ze juist. Dat wil alleen zeggen, dat in vergelijking met de beteekenis der massaas, de beteekenis der leiders minder wordt.

Wanneer men, gelijk gij, met 7 of 8 millioenen proletariërs een land van 160 millioenen inwoners wil winnen, ja, dan is de beteekenis der leiders enorm! Want om met zoo weinigen zoo velen te overwinnen, dan komt het in de eerste plaats op de taktiek aan. Wanneer men, gelijk gij, met een zoo kleine schaar, maar met vreemde hulp, een zoo groot land overwint, dan is dat in de eerste plaats te danken aan de taktiek van den leider. Toen gij, kameraad Lenin, met die kleine schare van proletariërs den strijd aanvingt, toen was het in de eerste plaats uw taktiek, de taktiek van den leider, die op het juiste oogenblik de slagen toebracht en den steun der arme boeren won.

Maar in Duitschland? Daar bereikt de slimste taktiek, de grootste klaarheid, zelfs het genie van den leider, niet veel, niet het meeste.

Onverbiddelijk staan daar de klassen tegenover elkander, één tegenover allen. De proletarische klasse moet daar zelf beslissen. Door haar macht, door haar aantal. Haar macht echter bestaat, daar de vijand zoo geweldig en zoo oneindig sterker georganiseerd is dan het proletariaat, voornamelijk in haar kwaliteit.

Gij stondt tegenover de Russische bezittende klassen als David tegenover Goliath. David was klein, maar hij had een wapen dat doodlijk was. Het Duitsche, het Engelsche, het West-Europeesche proletariaat staat tegenover het kapitalisme als een reus tegenover een reus. Bij hen komt het slechts op de kracht aan. De kracht van het lichaam, maar vooral van den geest

Hebt gij niet opgemerkt, kameraad Lenin, dat er in Duitschland geen „grooten” leiders zijn? Het zijn allemaal heel gewone mannen. Dat wijst er reeds op, dat deze revolutie in de eerste plaats het werk der massa's en niet der leiders zal zijn.

Volgens mijn opvatting iets grootschers, iets grooters, dan ooit is geschied. En een verwijzing naar hetgeen het kommunisme eens zijn zal.

En zooals het in Duitschland is, is het in geheel West-Europa. Want overal staat het proletariaat alleen.

De revolutie der massa's, der arbeiders, — van de massa's der arbeiders alleen, de eerste maal in de wereldgeschiedenis.

En dit niet, omdat het zoo goed of zoo mooi is, of door iemand uitgedacht, maar omdat het door de economische en klasseverhoudingen zoo is bepaald. 1)

Met andere woorden en om de zaak zoo helder mogelijk te maken: De verhouding van de West-Europeesche revolutie tot de Russische kan met de volgende vergelijking duidelijk gemaakt worden: Wanneer in een Aziatisch land, als China of Engelsch-Indië, waar slechts een half procent der inwoners industriele proletariërs en 80 procent kleine boeren zou zijn, een revolutie zou uitbreken en door de arme boeren onder leiding der politiek en sociaal meer ontwikkelde proletariërs, die in lokale vakorganisaties en coöperaties vereenigd waren, slaagde, wat zouden de Russische arbeiders dan gezegd hebben, als de Chineesche of Indische arbeiders tot hen kwamen en zeiden: „Wij hebben door onze lokale vakvereenigingen en coöperaties overwonnen, nu moet gij uwe revolutie evenzoo maken?” Zij zouden geantwoord hebben: „Waarde vrienden, dit is onmogelijk. Ons land is veel verder

1) Ik spreek hier niet over het feit, dat, in verband met deze andere getalverhoudingen, de beteekenis der massa en der leiders en de verhouding van massa, klasse, partij en leiders, ook in den gang, de ontwikkeling der revolutie, hier anders moeten zijn dan in Rusland. Hierop kom ik verder terug.

ontwikkeld dan het uwe. Bij ons zijn niet $\frac{1}{4}$ maar 3 procent der bevolking industriele proletariërs. Ons kapitalisme is machtiger dan het uwe, wij hebben dus betere en machtiger organisaties noodig dan gij hadt”.

Evenzoo als de Russen tot de Indiërs of Chineezen, zoo moeten de West-Europeesche arbeiders, de Duitsche en de Engelsche in de eerste plaats, antwoorden aan de Russen: „Wij hebben niet 3, maar 20 procent der bevolking als industriele proletariërs. Ons kapitalisme is honderdmaal sterker dan het uwe. Wij hebben dus andere betere organisaties noodig dan gij: Bedrijfsorganisaties en veel sterkere communistische partijen”.

Uit dit verschil tusschen Rusland en West-Europa volgt nu:

1. Dat, wanneer gij of de Executieve in Moskou of de opportunistische kommunisten in West-Europa, die aan uwe zijde staan, zooals die van den Spartacusbond of van de tweede Engelsche Kommunistische partij, zeggen: een strijd over de vraag: leiders of massa, is onzin, dit niet slechts onjuist is tegenover ons, daar wij nog de leiders zoeken, maar ook omdat deze vraag bij u een andere beteekenis heeft dan bij ons.

2. Dat, wanneer gij tot ons zegt: leiders en massa moeten een onafscheidelijk geheel vormen, dit niet slechts onjuist is, omdat wij immers een zoodanige eenheid zoeken, maar ook omdat deze vraag bij u een andere beteekenis heeft dan bij ons.

3. Dat, wanneer gij zegt: Er moet een ijzeren discipline en een absolute militaire centralisatie in de Kommunistische Partij zijn, dit niet alleen onjuist is, omdat wij een ijzeren discipline en een sterke centralisatie zoeken, maar ook omdat deze vraag bij u een andere beteekenis heeft dan bij ons.

Er volgt uit ten 4e, dat, wanneer gij zegt: wij handelden zoo en zoo in Rusland (b.v. na het Kornilof-offensief of na welke andere episode ook), of wij namen in die en die periode deel aan het parlement, of wij bleven in de vakvereenigingen, en daarom moet het Duitsche proletariaat evenzoo handelen, dat dit dan nog absoluut niets bewijst, daarom dan ook niet juist kan zijn of behoeft te zijn. Want de West-Europeesche klasseverhoudingen in den strijd, in de revolutie, zijn geheel anders dan in Rusland.

En ten slotte volgt ten 5e, dat, wanneer gij of de Executieve te Moskou, of de opportunistische kommunisten in West-Europa ons een taktiek willen opdringen, die in Rusland volkomen juist was, — b.v. die welke er bewust of onbewust op berekend is en bewust of onbewust er op steunt, dat de arme boeren of andere arbeidende klassen zich spoedig bij ons aan zullen sluiten, — m. a. w. dat het proletariaat

hier niet alleen staat, — dat dan die taktiek, hetzij gij die voorschrijft, hetzij die hier uit eigen beweging gevolgd wordt, het West-Europeesche proletariaat den ondergang tegemoet en tot vreeselijke nederlagen zal voeren.

En eindelijk volgt hier nog uit ten 6e, dat wanneer gij of de Executieve te Moskou of de opportunistische elementen in West-Europa, zooals de Centrale van den Spartacusbond in Duitschland en de B.S.P. in Engeland, ons hier in West-Europa willen dwingen tot een opportunistische taktiek (het opportunisme steunt altijd op vreemde elementen, die op een gegeven oogenblik het proletariaat in den steek laten!), gij ongelijk hebt.

Dit: het alleen-staan, het geen hulp te verwachten hebben, de grootere beteekenis der massa alzo en de relatief kleinere beteekenis der leiders — dit zijn de algemeene gronden, waarop de West-Europeesche taktiek gebaseerd moet zijn.

Deze werden door Radek, toen hij in Duitschland was, en door de Executieve der Internationale te Moskou en door u, zooals uit uw woorden blijkt, niet gezien.

En op deze overwegingen — het alleen-staan van het proletariaat en de grootere beteekenis der massa's en der individuen — is de taktiek van de Kommunistische Arbeiderspartij van Duitschland, van de Kommunistische Partij van Sylvia Pankhurst 1) en van de meerderheid der Amsterdamsche Kommissie, zooals die door Moskou was samengesteld, gebaseerd.

Uit deze overwegingen trachten zij in de eerste plaats de massa's, als geheel en als individuen, tot veel grootere hoogte te brengen, hen, man voor man, tot revolutionaire strijders op te voeden, door hen te doen begrijpen (niet alleen in theorie, maar vooral door de praktijk), dat alles op hen aankomt, dat zij van den steun van andere klassen niets, van de leiders slechts weinig, maar van zich zelf alles te verwachten hebben.

Theoretisch is dus, afgezien van particuliere uitingen, kleinere kwesties en uitwassen, zooals die b.v. door Wolfheim en Laufenberg werden te berde gebracht en die onvermijdelijk zijn in den aanvang van elke nieuwe beweging, de opvatting van deze partijen en partijgenooten volkomen juist en uwe bestrijding totaal onjuist. 2)

Wanneer men van het Oosten van Europa naar het Westen gaat, overschrijdt men op een bepaalde plaats een economische grens. Deze

1) Tot nu toe althans.

2) Het is mij opgevallen, dat gij bij uw bestrijding bijna steeds persoonlijke opvattingen en niet het officieele standpunt uwer tegenstanders aanvoert.

loopt van de Oostzee naar de Middellandsche Zee, ongeveer van Dantzig naar Venetië. Zij scheidt twee werelden. Want ten Westen van deze lijn heerscht het industriele, het handels- en het finantieele kapitaal, vereenigd in den hoogst ontwikkelden vorm van het kapitaal, het bankkapitaal, zoo goed als onbeperkt. Het landbouwkapitaal zelfs is aan dit kapitaal ondergeschikt of heeft zich ermee moeten verbinden. Dit kapitaal is in de hoogste mate georganiseerd en in de hechtste staatsregeeringen saamgevat.

Ten Oosten van deze grenslijn bestaat noch deze ontzaglijke ontwikkeling van het gekoncentreerde industriele, handels-, transport- en bankkapitaal, noch zijn absolute overheersching, en evenmin, in verband hiermee, de moderne hechte staat.

Het zou reeds op zich zelf een wonder zijn, als de taktiek van het revolutionaire proletariaat ten Westen van deze lijn dezelfde was als ten Oosten!

II.

HET VAKVEREENIGINGSVRAAGSTUK.

Nadat ik de algemeene theoretische gronden heb aangevoerd, wil ik thans ook praktisch trachten te bewijzen, dat de „Linkerzijde” in Duitschland en Engeland in het algemeen genomen gelijk heeft. In de vraag der vakvereenigingen en van het parlement.

Eerst het vraagstuk der vakvereenigingen.

„Zooals het parlementarisme de geestelijke macht der leiders over de arbeidersmassa's vertegenwoordigt, zoo vertegenwoordigt de vakbeweging hun materiele macht. De vakvereenigingen zijn onder het kapitalisme de natuurlijke organisaties voor de aaneensluiting van het proletariaat en als zoodanig heeft Marx al in den vroegsten tijd hun beteekenis in het licht gesteld. In het ontwikkelde kapitalisme en nog meer in het imperialistische tijdperk zijn de vakvereenigingen steeds meer geworden tot reusachtige verbonden, die in hun ontwikkeling dezelfde tendens openbaren als vroeger de burgerlijke staatslichamen zelf. Zij hebben een klasse van ambtenaren, een bureaukratie, voortgebracht, die over alle machtsmiddelen van de organisatie beschikt, over de geldmiddelen, de pers, de benoeming der lagere beambten; vaak reiken hun bevoegdheden nog verder, zoodat zij inplaats van dienaren der massa, haar meester geworden zijn en zichzelf met de organisatie hebben geïdentificeerd. En ook daarin stemmen de vakvereenigingen met den burgerlijken staat en zijn bureaukratie overeen, dat, niettegenstaande de democratie, die daar zoogenaamd

heerscht, de leden nooit in staat zijn hun wil tegenover die der bureaucratie door te zetten; tegen het kunstig opgebouwde apparaat van statuten en reglementen van orde breekt elk verzet, elke beweging wordt gesmoord, vóór zij hogere regionen bereikt.

Slechts door taaie volharding gelukt het een oppositie soms, na jaren een sober resultaat te bereiken, wat meestal op een wisseling van personen neerkomt. In de laatste jaren, voor den oorlog en daarna, kwam het daardoor — in Engeland, Duitschland, Amerika, — dikwijls tot verzet van de leden, die op eigen gezag in staking gingen, tegen den wil van hun bestuurders en de besluiten van den bond in. Dat dit als iets heel gewoons voorkomt en ook als zoodanig wordt opgevat, doet reeds blijken dat de organisatie niet het totaal der leden is, maar iets hun vreemds; dat de arbeiders niet over hun bond heerschen, maar dat die bond, hoewel uit henzelf voortgekomen, een vreemde macht is, die hen beheerscht, — gelijk de staat dus wederom. Zoodra het verzet bedaart, dan herstelt de oude heerschappij zich weer, niettegenstaande den haat en de machteloze verbittering in de massa's weet zij zich te handhaven, omdat zij steunt op de onverschilligheid en het gebrek aan klaar inzicht en eensgezind en standvastig willen dezer massaas, en gedragen wordt door de overtuiging, dat de vakvereniging noodzakelijk is als het eenige middel voor de arbeiders om kracht tegen het kapitaal te vinden in hun aaneensluiting.

Strijdend tegen het kapitaal, tegen de absolutistische tendenzen van het kapitaal, de voortdurend toenemende maatschappelijke ellende, deze beperkend en daardoor het bestaan der arbeidersklasse mogelijk makend, vervulde de vakbeweging haar rol in het kapitalisme en werd daardoor zelf een lid van de kapitalistische maatschappij. Bij den aanvang van de revolutie evenwel, wanneer het proletariaat in plaats van een lid van de kapitalistische maatschappij de vernietiger van deze maatschappij wordt, komt de vakvereniging in tegenstelling te staan tot het proletariaat.

Waar Marx en Lenin ten opzichte van den staat den nadruk op hebben gevestigd, dat n.l. de organisatie van den staat, niettegenstaande de formeele democratie, het onmogelijk maakt dien te maken tot een instrument van de proletarische revolutie, moet daarom ook voor de vakverenigingen gelden. Haar kontra-revolutionaire macht kan niet door een wisseling van personen, door de vervanging van reaktionaire door radikale of revolutionaire leiders worden vernietigd of verzwakt.

De organisatievorm is het, die de massa's zoo goed als machteloos maakt, en hen belet de vakvereniging te maken tot een werktuig

van hun wil. De revolutie kan slechts zegevieren, als zij deze organisatie vernietigt, d. w. z. den organisatievorm zoo volkomen omvormt, dat deze een totaal andere wordt. Het sowjetsysteem, de opbouw van binnen uit, is niet slechts in staat de bureaucratie van den staat, maar ook die van de vakverenigingen te ontwortelen en af te schaffen; het zal niet slechts de nieuwe politieke organen van het proletariaat tegenover het kapitalisme vormen, maar ook den grondslag leggen voor de nieuwe vakverenigingen. In de partijwisten in Duitschland is met de meening, dat een organisatievorm revolutionair zou kunnen zijn, de spot gedreven; het komt immers slechts aan op de revolutionaire gezindheid van de menschen, van de leden! Wanneer echter de voornaamste inhoud van de revolutie daarin bestaat, dat de arbeiders zelf hun eigen zaak — de leiding der maatschappij en der produktie — in handen nemen, dan is elke organisatievorm, die de massa belet zelf te heerschen en te leiden, schadelijk en kontra-revolutionair; een zoodanige organisatievorm moet door een anderen vorm worden vervangen, die daarom revolutionair is, omdat zij de arbeiders zelf actief over alles beslissen laat." (Pannekoek).

De vakverenigingen zijn door hun natuur geen goede wapens voor de West-Europeesche revolutie! Daargelaten dat zij tot werktuigen van het kapitalisme geworden zijn, in handen van verraders, daargelaten dat deze organisaties door hun wezen, wie ook de leiders mogen zijn, de leden tot slaven, tot werktuigen moeten maken, zijn zij onbruikbaar.

De vakverenigingen zijn te zwak in den strijd, in de revolutie tegen het machtig georganiseerde West-europeesche kapitaal en zijn staat. Deze zijn veel te machtig tegenover hen. Want de vakverenigingen zijn ten deele nog *beroepsverenigingen*, die reeds daarom alleen geen revolutie kunnen maken. En voor zoover zij industriele bonden zijn, steunen zij niet op de bedrijven, de werkplaatsen zelf en zijn ook daardoor zwak. Zij zijn meer steunverenigingen dan strijdverenigingen, ontstaan in den tijd van de kleinburgerlijke maatschappij. Hun organisatie was reeds vóór de revolutie onvoldoende in den strijd, voor de revolutie zelve deugt zij — in West-Europa — in het geheel niet. Want de arbeiders maken de revolutie in de bedrijven en niet in de beroepen en de industrieën. Deze vereenigingen zijn langzaam werkende, veel te gekompliceerde instrumenten, goed slechts in tijden van evolutie. Wanneer de revolutie niet terstond gelukte en wij moesten gedurende eenigen tijd weer tot een meer vreedzamen strijd overgaan, ook dan zouden de vakverenigingen vernietigd en vervangen moeten worden door industriele bonden, steunend op de bedrijven. En met deze vakverenigingen, die dus *in elk geval* vernietigd moeten

worden, wil men de revolutie maken!! De arbeiders hebben *wapenen* noodig voor de revolutie in West-Europa. In Rusland bleken de vakverenigingen voldoende, omdat daar de arme boeren gereed stonden. De eenige bruikbare wapenen voor de revolutie in West-Europa zijn de *bedrijfsorganisaties*. En die tot één groot geheel verbonden!

De West-Europeesche arbeiders hebben de allerbeste wapenen noodig. Omdat zij alleen staan, omdat zij geen hulp hebben. En daarom moeten zij deze bedrijfsorganisaties hebben. In Duitschland en Engeland oogenblikkelijk, omdat daar de revolutie het meest nabij is. Zoo spoedig mogelijk, zoodra wij ze tot stand kunnen brengen, ook in de andere landen.

Het helpt U niets of gij al zegt: In Rusland deden wij zoo of zoo. Want ten eerste hadt gij in Rusland niet zulke slechte strijdorganisaties als vele vakverenigingen hier zijn. Gij hadt alleen industrieele bonden. Ten tweede was de geest der arbeiders revolutionair. Door het Czarisme enz. Ten derde was de organisatie der kapitalisten zwak. En ook de staat. Maar ten vierde, en daarop komt het eigenlijk alleen aan: Gij hadt steun. Gij behoeft dus niet de allerbeste wapenen te hebben. Wij staan alleen, wij moeten de allerbeste wapenen hebben. Anders winnen wij niet. Anders volgt de eene nederlaag de andere.

Maar ook andere, psychische en materieele oorzaken bewijzen dit.

Stel u voor, partijgenoot, hoe de toestand in Duitschland was, vóór den oorlog en tijdens den oorlog. De vakverenigingen, de veel te zwakke, maar eenige middelen, geheel in handen der leiders, als doode machines die zij gebruikten ten bate van het kapitalisme. Toen kwam de revolutie. De vakverenigingen werden door de leiders en door de massa der leden als wapen tegen de revolutie gebruikt. Door hun hulp, door hun steun, door hun leiders, ja ten deele ook door de leden zelf werd de revolutie vermoord. De kommunisten zagen, hoe hun eigen broeders onder medewerking van de vakverenigingen werden neergeschoten. Stakingen voor de revolutie werden verhinderd. Geloofst gij, partijgenoot, dat het mogelijk is, dat revolutionaire arbeiders dan in zulke verenigingen blijven? Wanneer deze bovendien nog veel te zwakke werktuigen voor de revolutie zijn! Ik acht dit psychisch onmogelijk. Wat zoudt gij zelf als lid van een politieke partij gedaan hebben, b. v. van de partij van de mensjewiki, wanneer deze zoo zouden hebben gehandeld in de revolutie? Gij zoudt die partij gescheurd hebben, (als gij dit niet reeds eerder hadt gedaan!).

— Maar, zult ge zeggen, dit was een politieke partij, met een vakvereniging is dat wat anders. Ik geloof, gij vergist u. In de revolutie, tijdens de revolutie, is elke vakvereniging, ja elke arbeidersvereniging een politieke partij. Of pro- of kontra-revolutionair.

Maar gij zult zeggen en zegt ook in uw artikel: zulke gevoelsoverwegingen moeten overwonnen worden, ter wille van de kommunistische propaganda. Ik zal U aantoonen, dat dit in Duitschland gedurende de revolutie onmogelijk was. Met voorbeelden, met konkrete voorbeelden. Want ook deze kwestie moeten wij konkreet en eenvoudig behandelen. Nemen wij aan, dat er in Duitschland 100,000 werkelijk revolutionaire werfarbeiders, 100,000 revolutionaire metaalarbeiders en 100,000 zulke mijnarbeiders waren. Dezen wilden voor de revolutie staken, strijden, sterven. De andere millioenen niet. Wat moeten deze 300,000 nu doen? In de eerste plaats zich vereenigen, een bond vormen voor den strijd. Dat zult gij toegeven. Zonder organisatie kunnen arbeiders niets. Nu is een nieuwe bond tegen oude vereenigingen, ook al blijven de leden lid van deze oude vereenigingen, hoewel niet formeel, in werkelijkheid toch reeds een splitsing. Maar de leden van den nieuwen bond hebben een eigen orgaan noodig, vergaderingen, lokalen, betaalde krachten. Dat kost alles zeer veel. En de Duitse arbeiders hebben zoo goed als niets. Om den nieuwen bond in 't leven te houden, moeten zij, ook al zouden zij anders willen, de oude vereeniging verlaten. Zoo is dus, konkreet beschouwd, waarde partijgenoot, dat wat gij u voorstelt, een onmogelijkheid.

Maar er zijn nog betere materieele redenen. De Duitse arbeiders, die de vakverenigingen verlieten, die de vakverenigingen willen vernietigen, die de bedrijfsorganisaties en de arbeidersunions hebben opgericht, stonden *in de revolutie*. Er moest *oogenblikkelijk* gestreden worden. De revolutie was er reeds. De vakverenigingen wilden niet vechten. Wat helpt het dan te zeggen: Blijft in de vakverenigingen, propageert uw ideeën, gij zult sterker, gij zult eens meerderheid worden. Dit zou, daargelaten de gewoonte, die daar heerscht om de minderheid neer te slaan, zeker heel mooi zijn en de linkerzijde zou het ook zonder twijfel probeeren, als er maar tijd was. Maar men kon niet wachten. De revolutie was er. En zij is er nog!

In de revolutie (let hier toch op, partijgenoot, het was *in de revolutie*, dat de Duitse arbeiders de splitsing en de arbeidersunion maakten) zullen de revolutionaire arbeiders zich altijd scheiden van de sociaal-patriotten. Om te strijden is dan niet anders mogelijk. Wat gij en de Executieve van Moskou en het Internationale Kongres ook mogen zeggen, en hoe ongaarne gij een splitsing ook moogt zien, uit psychische en materieele oorzaken zal zij altijd plaats vinden. Omdat de arbeiders op den duur nooit zullen verdragen, dat zij door de vakverenigingen worden neergeschoten en omdat er gestreden moet worden.

Daarom heeft de linkerzijde de „Algemeine Arbeiterunion” opgericht. En omdat zij gelooft dat de revolutie in Duitschland nog niet

ten einde is, maar nog voort zal gaan tot de overwinning, daarom houdt zij haar in stand.

Kameraad Lenin! Bestaat er in de arbeidersbeweging, wanneer er twee richtingen ontstaan, wel een ander middel dan strijd? En wanneer deze richtingen zeer verschillend zijn, elkanders tegenstelling, is er dan iets anders mogelijk dan splitsing? Hebt gij ooit van een ander middel gehoord? En bestaat er een grootere tegenstelling dan revolutie en contra-revolutie?

Ook daarom hebben de K. A. P. D. en de Algemeene Arbeidersunion volkomen gelijk.

En, kameraad, zijn deze splitsingen, deze zuiveringen, niet altijd een zegen voor het proletariaat? Blijkt dat later niet altijd? Op dit gebied heb ik eenige ervaring. Toen wij nog in de partij der sociaalpatriotten waren, hadden wij geen — toen wij er uitgegooid waren, eerst weinig, maar al spoedig grooten en dan snel zeer grooten invloed. En hoe ging het u, kameraad, de bolsjewiki, na de splitsing? Ik geloof heel goed. Eerst klein, later groot. Thans alles. Het hangt geheel en al van de economische en politieke ontwikkeling af, of een groep, al is zij ook nog zoo klein, de machtigste wordt.

Wanneer de revolutie in Duitschland aanhoudt, dan bestaat er alle hoop, dat de beteekenis en de invloed der Arbeidersunion die der andere vereenigingen zal overtreffen. Door uw cijfers, 70,000 tegenover 7 millioen, zullen zij zich niet bang laten maken. Nog wel kleinere groepen dan zij zijn de machtigsten geworden. O. a. de bolsjewiki!

Maar kameraad, dit zijn eigenlijk allemaal toch maar zwakke redenen in vergelijking met de laatste, de meest essentiele, die nauw verband houdt met de beginselen, die ik in den aanvang heb genoemd. En deze laatste is het, die voor de K. A. P. D. en voor de partij van Sylvia Pankhurst den doorslag geeft: deze partijen willen het geestelijke niveau der massa's en der individuen in Duitschland en in Engeland in hooge mate verheffen. Daarvoor bestaat er volgens hun meening slechts één middel. En ik zou graag van u hooren of gij een ander middel in de arbeidersbeweging kent? Het is de vorming van *een groep, die strijdend toont, wat de massa zijn moet*. Toon mij, kameraad, een ander middel, wanneer gij dit weet. Ik ken geen ander.

In de arbeidersbeweging en vooral, naar ik geloof, in de revolutie is er slechts één proef op de som, — het voorbeeld zelf, *de daad*.

De aanhangers der „linkerzijde” gelooven, dat deze kleine groep, strijdend tegen het kapitalisme en tegen de vakvereenigingen, deze tot zich trekken, of, want ook dat is mogelijk, hen langzamerhand op betere wegen leiden zal.

Dit kan slechts door het voorbeeld worden bereikt. Om het niveau

van de Duitse arbeiders op te heffen, zijn deze nieuwe formaties dus absoluut noodzakelijk.

Evenals tegenover de sociaal-democratische partijen de communistische partijen optreden, zoo moet de nieuwe organisatie, de Arbeiterunion gebaseerd op de bedrijfsorganisatie, tegenover de vakvereeniging staan.

Om de slaafsche, reformistische, sociaal-patriottische massa, te veranderen, daardoor kan slechts het voorbeeld dienen. —

Waarom zijn de bedrijfs-, de werkplaatsorganisaties en de hierop gegronde en hieruit bestaande arbeidersbonden nu zulke uitstekende, ja zelfs, met de communistische partijen, de beste wapens voor de revolutie?

Omdat de arbeiders in de bedrijfs- en werkplaatsorganisaties zelf handelend optreden, oneindig meer dan dat in de oude vakvereenigingen het geval was, omdat zij de leiders, en daardoor de leiding, in hun handen hebben, en omdat zij de bedrijfsorganisaties en daardoor den geheelen bond controleeren.

Ieder bedrijf, iedere werkplaats, vormt een geheel. Daarin kiezen de arbeiders hun vertrouwenslieden. De bedrijfsorganisaties zijn volgens districten verdeeld. Voor de districten worden weer vertrouwenslieden gekozen, en de districten kiezen op hun beurt het algemeene bestuur voor het geheele rijk.

Alle bedrijfsorganisaties, onverschillig tot welke industrie zij behooren, vormen te samen een arbeidersbond.

Men ziet het, een organisatie, die *geheel* op de revolutie gericht is.

Wanneer er evenwel een tusschenperiode van betrekkelijk vreedzamer strijd zou ontstaan, dan zou deze organisatie bovendien gemakkelijk hiertoe in te richten zijn. Men zou slechts, in deze arbeidersbonden, de bedrijfsorganisaties naar industrieën behoeven te verbinden.

Men ziet het: hier krijgt de arbeider, iedere arbeider, macht. Want hij kiest in zijn werkplaats zijn eigen voormannen, en door hen heeft hij directen invloed op het district en het rijk. Er is hier dus wel een sterk centralisme, maar het is niet *te* sterk. Het individu, en zijn directe organisatie, de bedrijfsorganisatie, heeft groote macht.

Hij kan zijn voormannen onmiddellijk afzetten en vervangen en hen dwingen de hogere instanties onmiddellijk te vervangen. Er is dus individualisme, maar ook in niet *te* sterken graad. Want de centrale lichamen, de districts- en rijksraden hebben eveneens groote macht. Individu en centrale leiding hebben juist evenveel macht als in deze periode waarin wij nu leven, en waarin de revolutie uitbreekt, noodzakelijk en mogelijk is.

Marx schrijft, dat onder het kapitalisme de burger in zijn verhouding tot den staat een abstractie is, een cijfer. Zoo is het ook in de oude vakverenigingen. De bureaucratie, het geheele wezen der organisatie zweven hoog boven, zijn hemelhoog verwijderd van den arbeider. Deze kan hen niet bereiken. Hij is tegenover hen een cijfer, een abstractie. Hij is voor hen niet eens de man in de werkplaats. Hij is niet een levend, willend, strijdend wezen. Vervang in de oude vakverenigingen, zoals gij in de derde Internationale dit wilt, de bureaucratie door andere personen, en in korten tijd zoudt gij zien, dat ook deze hetzelfde karakter hebben, hoog, onbereikbaar boven de massa's, niet meer met hen in voeling. Negentig op de honderd zullen weder verraders zijn, staande aan den kant der bourgeoisie. Want het wezen der organisatie maakt ze zoo.

Uwe tactiek wil de vakverenigingen „van onderen” zoo laten, alleen haar andere, meer linksche leiders geven, dus alleen „van boven” wat veranderen. Dus de vakverenigingen toch nog *in de macht* der leiders. En deze dus toch weer bedorven en alles bij het oude, of, in het allerbeste geval, alleen van boven een kleine verbetering. — Neen, al hadden wij u zelf, Lenin, en de besten der Russen, al hadden wij ons zelf als leiders, wij zouden dit niet willen. Want wij willen de massa zelf hoogcr, intelligenter, moediger, zelf actief, in alles. Wij willen de massa die zelf de revolutie maakt. Want alleen zoo kan, hier, in West-Europa de revolutie zegevieren.

Hoe geheel anders dan de vakvereniging is de bedrijfsorganisatie! Hier is het de arbeider zelf, die beslist over tactiek, richting, strijd, en die onmiddellijk ingrijpt, wanneer de leiders niet doen wat hij wil. Hij is voortdurend zelf in den strijd, daar het bedrijf, de werkplaats tegelijk de organisatie is.

Hij is, voorzoover dit onder het kapitalisme mogelijk is, de maker en de leider van zijn eigen lot, en, omdat dit met ieder lid zoo is, *is het de massa, die haar eigen strijd maakt en leidt.*

Veel meer dan dit in de oude vakverenigingen, in de reformistische zoowel als in de syndicalistische, mogelijk was.

Hierdoor, omdat zij de individuen zelf, en dus de massa's zelf, maken tot de uitvoerders van den strijd, en hen zodoende opheffen, geestelijk en zedelijk, zijn de bedrijfsorganisaties en de op hen steunende arbeidersbonden de beste wapens voor de revolutie 1).

1) Met de sarkastische opmerking, dat ook de Arbeidersunion niet smetteloos kan zijn, maakt gij weinig indruk. Want zij is slechts juist voorzoover de Union voor verbeteringen strijden moet onder het kapitalisme. Zij gaat niet op, waar de Union voor de revolutie strijdt.

Thans ga ik over tot Engeland, tot de Engelsche linkerzijde. Engeland is na Duitschland een revolutie het meest nabij. Niet omdat de situatie daar reeds revolutionair, maar omdat het proletariaat daar zoo talrijk is, en de kapitalistische, economische verhoudingen het meest gunstig. Daar is slechts een krachtige stoot noodig en de strijd begint, die daar slechts met de overwinning eindigen kan. En die stoot zal komen. Dat voelen, dat weten bijna instinctief de meest vooraanstaande arbeiders in Engeland (zoals wij allen het voelen), en omdat zij dit voelen hebben zij daar, gelijk in Duitschland, de nieuwe beweging gesticht, die — in meerdere richtingen tot uiting komend, en nog zoekend, evenals in Duitschland — in het algemeen de „Rank-and File-Movement”, de beweging van de massa's zelf is, zonder, of ten minste zoo goed als zonder leiders. 1)

Deze beweging heeft zeer veel overeenkomst met de Deutsche Arbeiterunion en haar bedrijfsorganisatie.

Hebt gij opgemerkt, dat deze beweging slechts in de twee meest ontwikkelde landen is ontstaan? En uit de arbeiders zelf? En op vele plaatsen? 2) Dat is op zich zelf reeds een bewijs, dat zij natuurlijk en niet te stuiten is!

En in Engeland is deze beweging, deze strijd tegen de vakverenigingen, bijna nog noodzakelijker dan in Duitschland. Want de Engelsche trade-unions zijn niet slechts een middel in de handen der leiders om het kapitalisme in stand te houden, maar zij deugen nog veel minder voor de revolutie dan de Duitsche. Hun inrichting stamt geheel uit den tijd van den kleinen oorlog, vaak nog uit het begin van de 19de, ja soms zelfs nog uit de 18de eeuw. In Engeland zijn er niet slechts industrieën, waarin meer dan 25 trade-unions bestaan, maar de meeste bestrijden elkander op leven en dood, om de leden!, en de leden bezitten in het geheel geen macht. Wilt gij, kameraad Lenin, ook deze vakverenigingen behouden?

Moeten ook deze niet bestreden, gesplitst en vernietigd worden? Indien men tegen de arbeidersunionen is, moet men ook tegen de Shop Committees, de Shop-Stewards en de International Unions zijn. Wie voor deze is, is ook voor gene. Want de kommunisten beoogen in beide hetzelfde.

Deze nieuwe richting in de Trade-Unionsbeweging wil de Engelsche kommunistische linkerzijde gebruiken, om de Engelsche vakverenigingen, zoals zij thans bestaan, te vernietigen, te veranderen, te vervangen door nieuwe werktuigen in den klassenstrijd, die bruikbaar zijn

1) Shop Committees, Shop Stewards en, gelijk vooral in Wales, Industrial Unions.
2) Dat deze beweging van „bovenaf” gemaakt is is laster.